

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ตั้งแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่จะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร การปรับเปลี่ยนวิธีการสอน เพื่อพัฒนานักศึกษาให้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ประกอบกับการมีมหาวิทยาลัยที่หลากหลาย ปัญหาที่ตามมาคือสังคมจะมั่นใจได้อย่างไรว่า คุณวุฒิที่บัณฑิตได้รับจากสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจะมีคุณภาพและมาตรฐานที่เท่าเทียมกันสามารถที่จะเทียบเคียงกันได้ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินโครงการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เพื่อนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) จัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 กำหนดให้มีการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสภาหรือสาขาวิชาเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิและสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกันและเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนเป็นแนวทางให้ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนกระบวนการวัดและการประเมินผลนักศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554: 1-2) โดยกรอบคุณวุฒิที่จัดทำขึ้น ได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่สำคัญ ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป สารที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข หมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาชีพครู) มุ่งเน้นให้

บัณฑิตนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปประกอบอาชีพครูและเข้าสู่องค์กรวิชาชีพครูได้อย่างเหมาะสม จึงได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู โดยด้านคุณธรรม จริยธรรม เน้นคุณธรรมสำหรับครู ได้แก่กัลยาณมิตรธรรม 7 และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านความรู้ แบ่งเป็นความรู้ทางวิชาชีพครู และความรู้เชิงบูรณาการระหว่างวิชาชีพครูกับวิชาเฉพาะ ด้านทักษะทางปัญญาที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตนำสารสนเทศที่หลากหลายไปใช้ในการปฏิบัติงานสอน และงานครู มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการจัดการจัดการเรียนรู้ที่มีความสลับซับซ้อน มีความเป็นผู้นำในการจัดการทางปัญญา พัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มุ่งเน้นให้บัณฑิตมีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้เรียน มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และสังคม เอาใจใส่และช่วยเหลือ แก้ปัญหาความสัมพันธ์ในกลุ่มและระหว่างกลุ่มผู้เรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มุ่งเน้นให้บัณฑิต มีความไวในการวิเคราะห์และเข้าใจข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากผู้เรียน ทั้งข้อมูลตัวเลข ภาษา และใช้ดุลยพินิจในการประมวลข้อมูล แปลความหมาย และเลือกใช้สารสนเทศเกี่ยวกับวิชาที่สอนและหน้าที่ครู ตลอดจนต้องสามารถสื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบและผู้เรียนที่หลากหลาย มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่สอนอย่างบูรณาการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555. หน้า 6-8)

คณะครุศาสตร์มีหน้าที่ในการผลิตครู ให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552 และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) เพื่อให้คุณภาพบัณฑิตในสาขาหรือสาขาวิชาที่มีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน และเป็นที่ยอมรับและต้องการของสังคม สามารถออกไปประกอบอาชีพครูได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2554- 2561) ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่ จะประกอบอาชีพครู จะต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่สำคัญส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน อบรม ชัดเจนและให้คำแนะนำ มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับผู้เรียน ต้องเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติ ภาระกิจให้สอดคล้องและเป็นไปตามข้อกำหนดดังกล่าว

องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการที่จะทำให้นักศึกษาในคณะครุศาสตร์เป็นไปตามมาตรฐาน ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) คือการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูก่อนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การจะพัฒนานักศึกษาคณะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดคือ การประเมินความต้องการจำเป็น ทั้งนี้ เนื่องจากการประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน กับ สภาพที่ควรจะเป็น เพื่อจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง โดยเป็นการระบุความต้องการและสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการดำเนินงานขององค์กร (สุวิมล ว่องวานิช ,2548) จากผลการวิจัยของ พรทิพย์ ไชยโสและ คณะ (2556) พบว่า นักศึกษาคณะชั้นปีที่ 4 ประเมินตนเองว่าต้องการได้รับประสบการณ์เพิ่มเติมในช่วงก่อนออกปฏิบัติงานครูและการฝึกปฏิบัติ ขณะเรียนรายวิชาต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้ตรงกับที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานครูจริง

ผู้วิจัยเป็นผู้สอนอยู่ในคณะครุศาสตร์ และมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ในวิชาชีพครูและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่เป็นกรนำความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนไปใช้ในสถานการณ์จริง จึงมีความสนใจในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการที่จะพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะชั้นปีที่ 4 ให้สอดคล้องตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ก่อนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในชั้นปีที่ 5 เพื่อนำสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นดังกล่าวเสนอต่อผู้บริหารคณะครุศาสตร์ ที่จะนำมากำหนดนโยบายพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูให้นักศึกษาคณะชั้นปีที่ 4 ก่อนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และเพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพและเตรียมพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.2.1 ศึกษาสภาพความเป็นจริงของคุณลักษณะความเป็นครูตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ของนักศึกษาคณะชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2558

1.2.2 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู ที่สอดคล้องกับมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ของนักศึกษาคณะชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2558 แต่ละสาขา

1.2.3 เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2558 ก่อนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.3. ขอบเขตการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

1.3.1 ประชากร

ประชากรที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาความต้องการจำเป็น ได้แก่ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ที่นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.3.1.2 ประชากรที่ใช้ศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูที่สอดคล้องกับมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2558

1.3.2 เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

การกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาตามมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ได้แก่ ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้าน 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี 6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.4.1 ผู้บริหาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา นำสารสนเทศที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นมาใช้ในการวางแผนพัฒนานักศึกษาครูชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2558 ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.4.2 อาจารย์ประจำสาขาวิชา นำสารสนเทศที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในการศึกษา 2559

1.4.3 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2558 นำสารสนเทศจากการประเมินความต้องการจำเป็นมาใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูให้สอดคล้องตามข้อกำหนดของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี)

